

1. PLAGA (329) sb f

Pierwsze a pochylone (w tym 6 r. błędne znakowanie), drugie jasne.

sg N pląga (63). ◇ G plągi (24). ◇ D plądze (1). ◇ A pląę (44). ◇ I plągą (33). ◇ L plądze (7).
◇ pl N plągi (29). ◇ G pląg (36). ◇ D plągám (2). ◇ A plągi (44). ◇ I plągami (42); -ami (40), -
(a)mi (2). ◇ L plągach (2); -ach (1) *RejPos*, -ách (1) *RejZwierc*. ◇ du A [cum nm] plądze (2) *BielKron*
3v, *GostGosp* 160.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Nieszczęście, cierpienie; kara; plaga PolAnt, Mącz, Vulg; flagellum Vulg; iudicium, percussio PolAnt; animadversio, calamitas, castigatio, censio, censura, clades, correptio, disciplina, luela, malum, multa, multatio, piaculum, poena, pretium, punitio, supplicium, vindicta Cn [plaga metaph. – szkoda, roczne plagi, nawiedzenie boskie Mącz 302c] (283) : LubPs V; [Gigantowie] ludzi iedli/ [...] y wiele inych złości niewymyflonych dzyááli. Byli też niektorzy co ie s tego wyftrzegáli y przyfzłe plagi powiedáli *BielKron* 5, 52, 472; *OrzQuin* A4; Naprzod tedy potrzebá áby Kátolicy całym fercem przez práwą pokutę do Bogá fie náwrociwfy/ gniew iego modlitwami błągáli. Iáko czynił Dániel/ Tobiafz/ Hefter: ktorzy w káždy pladze do Bogá fie vćiekáiac/ oskarzáli złości fwoie *PowodPr* 56.*

*plaga na kogo (1): Plaga ná Greki. *BielKron* 60v marg.*

*plaga przez kogo (2): Plagá przez Tátary. *BielKron* 360v marg, 475.*

*plaga czyja [= kogo spotyka nieszczęście] (1): A oni fye w méy pladze wefelili/ Y fchadzki o mnie táiemné czynili *KochPs* 49.*

*W połączeniu szeregowym (1): nuż mory/ głody/ požogi/ naiázdy Tátárkie/ kozáckie/ mordy domowe/ y plagi przed tym niezwyčáyne/ ktorým końcá niemálfz. *PowodPr* 24.*

*W przeciwstawieniu: »szczęście ... plaga« (1): Iefli kto ták fczęfliwie ná fwiát vrodzony/ [...] Ze wfzytkié [dni] w fczęfciu trawif/ nigdy przyčifsniony Ciężką plagą/ niefczęfciem nigdy nie był tkniony? *GostCast* 36.*

*Fraza: »[na co [= na kogo]] plaga padnie« (1): To náciężfza/ ná ieden duch/ gdy plagá dwoiá Pádnie: czego dofwiadczá dziś fmeřna myfł moia. *GostCast* 27.*

*Zwroty: »plagą karać, pokaranie« (1:1): Neptun rozgniewáł fie y polał powodzyą wfzytkę krainę Atteńfką/ dla čzego męfzczyzni chcąc vbłágáć gniew Neptunów/ trzemi plagami żeńfki narod karáli. *BielKron* 27; *CzechEp* 28.*

*»strzec od plagi« (1): Stan Duchowny odmienion/ nie ma fwey powági/ Krol/ Kfiádz/ y nikt: Boże ftrzeż nas od iákiefy plagi. *BielRozm* 4.*

*Wyrażenie: »cudowa plaga« (1): A zařby im [*Chrystus uczniom swoim*] dáleko wfęcey nie dopuścił był nád Fáryzeufzmi y Sádukieufzami/ głównymi fwymi nieprzyiáioły/ przewodzenia/ pomfty/ y iáką znáčzną cudową plagą pokarania/ ábo y nád onym zdraycą fwym Iudařzem? *CzechEp* 28.*

*Szeregi: »nie plaga ani męka« (1): Nie málfz ták wielkich plag áni męki ná zyemi/ ktoreby mię od Pána moiego odbiły. *BielKron* 27v.*

*»plaga, nieszczęście« (1): *GostCast* 36 cf *W przeciwstawieniu.**

»wina i plaga« (1): niemálz inżezgo lekárftwa [...] iedno tákiego [rycerza, który szkodę Rzeczypospolitej czyni] wywieść ná oštáteczne fkaranie/ áby fie drudzy tą winą y plagą karáli. *BielSpr* 26.

Przen (1) :

Zwrot: »pobić [kogo] wielką plagą« = *zadać druzgoczą kłęskę* (1): lud Izráelłki vderzył ná woysko Benádábowe/ pobili y gonili Syryany wielką plagą [*et percussit Syriam plaga magna Vulg 3.Reg 20/21*]. *BielKron* 85v.

a. *Kara boska* (264) : *KrowObr* 151v; *Leop 2.Reg* 24 arg, 24/25; Ale Pan trapił Fáróná plagami wielkimi/ y dom iego/ dla Sárái żony Abrámowey. *BibRadz Gen* 12/17, *Apoc* 16/9; Závždy ten Lot nas plagami ftrálży. *BielKron* 12; Xerxes Krol Perłki ważył fie tego iż chciał ten kościół złupić/ fpadły z gory dwa kámieniá ná iego woysko/ ftrzáły ognište/ grom/ trzáłkanie/ tákíe ftrálżliwe plagi ná nie powtály/ iż rázem cztery tyfiące ludzi zábiły *BielKron* 274v, 28, 29 marg, 29v [9 r.], 30 marg, 40v (21); Plaga (Metaph.), Szkodá/ Roczne plagi/ Náwiedzenie boskie. *Mqcz* 302c; *OrzQuin* Z3; Albo kto chce pień fłyżec/ iáko wierni Páńłcy gdy byli wyzwoleni od oney frogiey plagi w Egipcie/ gdy były pirworodzieńftwá wżytki z rofkázania Páńłkiego pobite. *RejAp* 129v, 81, 83, 89v, 91, 128v (18); *RejPos* 103, 141; Zwalczył tedy Pan zá nimi Egypt/ bárzo frego przez Moyzełzá plagami frogimi *BialKat* 63v, 168v; *BielSat* G4; *SkarŻyw* 480 [8 r.]; *CzechEp* 47, 357; *NiemObr* 174; Przed czálem temu świátu Pan fwe odeymuie/ A fnađz oštátnim plagam iuz mieysce gotuie. *WisznTr* 7; *BielSen* 17, 18; y znoili fie ludzie znoiem wielkim/ y bluźnili imię Boże który ma zwierzchność nád tymi plagami *WujNT Apoc* 16/9, s. 838 [4 r.], *Apoc* 9/18, 20, 11/6, 15/6 (11); Tákowe plagi/ naywiętższemi Pan Bog opowiedział być te trzy/ głod/ powietrze morowe/ y miecz nieprzyacielłki. *PowodPr* 7, 7 [2 r.].

plaga czego (17): *BibRadz Apoc* 16/21; wżyfcy przez plagę powodzi zginęli. *BielKron* 3v, 4v, 5, 5v, 7v, 296, 466v; Y Vżrzałem potym iną bełtią wyftępuiącą z ziemié/ [...] á rofkazowála ziemi y miełzkáiącym ná niey chwalić bełtią pirwłżą/ ktorey zlecona była plagá fmierci. *RejAp* 109v, 138v; *WujNT Apoc* 16/21, s. 875 marg. Cf »plaga gniewu«.

plaga przez co (10): A iefliby theż [...] plagá iáka/ przez chrobaki/ mory/ walki/ wrzody/ niemocy/ y wżelkie vciłki powtála/ profżę [...] áby [...] *BielKron* 77v; Plagá przez ogień. *BielKron* 398 marg, 4, 285 marg, 398.

plaga na kogo, na co (20): Plagá [morowa] ná Zydy. *BielKron* 63 marg, 42 marg, 43 marg, 472 [2 r.]; Tákże też przez otworzenie fiedmi pieczęci/ [...] znaczy nam rozliczne plagi á pomłty ná ty wżytki kthorzy fie dádżą zwieść tym fáłżom á zwodom omyłnego świátá tego *RejAp* BB2v. Cf »plaga przydzie«, »plaga przypadnie«, »plagę przepuścić«.

plaga za co (1): Iáko ono y ná on czás gdy Pan Bog przepuścić był raczył plagę ná lud fwoy zá grzechy ich *RejPos* 202.

plaga nad kim (2): Tu iuz włfyżymy dáley [...] frołższe y wietżze pomłty y plagi w tym zámiełżaniu nád nędznym narodem ludzkim. *RejAp* 75v; *WujNT Act* 13/11.

plaga czyja [= *na kogo spuszczana*] [*w tym: G sb i pron* (5), *pron poss* (1), *ai poss* (1)] (1): *KrowObr* 194; [Żydowie] Páwłá zwiázawłży połłáli do Rzymá ná ftráte/ y inych wiele potráłili/ y drugie

prześladowáli. Ktorey okrutności Pan Bog długo ćirpieć im niechciał/ pośłał ná nie bicź frogi/ iż káźde przyrodzenie ludzkie zádrzy łyżąc o ich pladze okrutney *BielKron* 146, 472; *RejAp* 150v; *WujNT Apoc* 18/8. Cf »plagi Egiptu«.

plaga czyja [= przez kogo spuszczana] [w tym: ai poss (13), pron poss (11), G sb i pron (9)] (33): iuż theraz zrozumiecie/ żeć mie Bog niespráwiedliwym łádem fkáral: á plagámi łwemi mię vtrapił. *Leop Iob* 19/6, *Ex* 9/14, *Ps* 38/11, *Ier* 50/13; *BibRadz Ier* 50/13, *Ez* 14/21, *Apoc* 16/21; áźby łie były wypełniły ony łiedm plag onych łiedmi Anyołow. *RejAp* 130v, 149, 149v; Też gdi był Pan Bog podniośł frogą plagę łwoię nád ludem onym łprzećiwnym woley łwoiey/ [...] thák iż ich iuż było czternaście tysięcy zginęło *RejPos* 202; *SkarJedn* 329; Zdeymi ze mnie plagi łwoie/ Bo prze ciężkie razy łwoie [...] włyżłki łiły Zgołá mię iuż opuściły. *KochPs* 58, 133; *NiemObr* 65; *WujNT Apoc* 15/8, 18/4; *JanNKarGórn* G4v; Złyłch záśię Pan Bog plagámi łwymi łotyka *PowodPr* 7, 27. Cf »plaga boska, boża«, »plaga pańska«.

W połączeniu z przymiotnikiem oznaczającym rodzaj kary (4): Mielzczánie Krákwofcy wkłádáli the plagę ogniową przez żydy być *BielKron* 398, 395 [2 r.]; á bluźnili łudzie Bogá dla oney plagi gráďowej. *RejAp* 138v.

W połączeniach szeregowych (4): iáká łáfkę vkazał [Bóg] nád Dawidem Krolem/ ktorego tu ná tym łwiećie karał/ rozmaitymi vpáśćiami plagámi/ rospátzami/ y infzymi nędzami. *KrowObr* 65; *BielKron* 4; Więc też w rozlicznych trofkách łtrawili łwé łatá/ Y przed czálem nedznégó dokonáli łwiátá. Przygodámi/ niešťczęśćiem dźiwnym vtrapieni/ A práwie widomémi plagámi łotknieni *KochPs* 116; *PowodPr* 54.

W przeciwstawieniu: »szczęście ... plaga« (1): [Jop] Bacząc łzczęćie y plagi od Bogá iednákiego dáru/ łkromnie to wytrzymał *BielKron* 27v.

W charakterystycznych połączeniach: plaga cielesna, ciężka (3), duchowna, dziwna (3), gęsta, jawna (2), nagorsza, niesłychana, okrutna, pewna, pospolita, roczna, sroga (18), straszliwa, wielka (21); plaga gradu (2), potopu, powodzi (6), śmierci; plaga gradowa, ogniowa (3); plaga przez chrobaki, przez mory, przez myszy, przez niemocy, przez ogień (2), przez potop, przez uciski, przez walki, przez wrzody; plaga za grzechy; plaga nad narodem; plagi dobyć, domagać się, obawać się, warować się (2); z plagi wylamować się; pladze dziwować się, miejsce gotować; plagę objawić, obwołać, oddalić (2), odjąć (2), odnieść, odpuścić, okazać, opowiedać (opowiedzieć) (2), otrąbić, oznajmić, poczuć, podawać (3), podjąć, podnieść, pohamować, powiedać, przydać, rozmnożyć, stroić [nad kim], winszować (2), wykladać, wypełnić [nad kim], wytrwać, zdjąć [kogo], zostawić; przez plagę zginąć, plagą dotknąć, karać się, straszyć, uderzyć [co a. w kogo] (2), uskromić, (u)trapić (2), zarazić ziemię; nad plagami mieć zwierchność, przed plagą błednać, czyrnieć, uciekać, ulegać, zdychać, plaga jest wylana, obraca się [na co], okazała się, powstaje (powstała) (3), skończyła się, stała się, ucichła (2), upadnie [na kogo], wypełnia się; od plagi pobity, wyzwolony, zabity (2); plagą do tkniony, pobity; plagą być wzruszony, być zabity.

Frazy: »plaga przydzie, przychodzi« [w tym: na kogo (5)] [szyk zmienny] (7:1): Tegoż też czału plagá przyłżłá wielka przez ogień *BielKron* 398, 4 [2 r.], 98, 201; *RejAp* 149v; á to nagorzey iż nie wiemy czału áni godziny kiedy thá plagá Bołka przychodzi ná Ludźi *BielSpr* 76; *WujNT Apoc* 18/8.

»plaga [na kogo, co] przypadnie (a. upadnie)« [szyk zmienny] (6): otho Pan głośno ná cię woła/ ftrzeż fie áby ná cię nie przypadły plagi iego. *RejAp* 149v, 134v, 135, 149, 150v; Tákże gdy czterzey ániołowie zátřabili/ rozmáite plagi ná ludzie przypadły. *WujNT* 856.

Zwroty: »plagę cierpieć« (2): *BielKron* 63; kárác P. Bog począł Pháróná krolá ná dziatkach iego/ ná łługách/ ná máiętności. Dziwował fię dla czego ony plagi ćierpiał. *SkarŻyw* 283.

»plagą grozić« [szyk zmienny] (4): *BielKron* 92v; A tąc to tu łrogą plagą grozi Apoštoł łwiátu włzytkiemu od Páná *RejAp* 134v; *SkarŻyw* 479, 484.

»plagą karać (a. skarać, a. pokarać), karany (a. skarany); karany przez plagę« [szyk zmienny] (19:8;1): Karze y dzis pan Bog rołmaytimi plagamy/ y naostatek zkarze wyeczny potępięnym ielli fię nie vznamy *SeklKat* G3, K4 [2 r.]; *MurzHist* O2, Pv; *KrowObr* 65; *Leop Ex* 9 arg, *Num* 11 arg; [Pan Bóg mówi do Mojżesza] Wiemći iżci was nie puści [faraon]/ ále go ia plagą łkarzę w rozmáitych dziwiech. *BielKron* 28v, 296, 462v; *RejAp* 45, 47, 67, 92; łługá wiedzác wołá Pánłką/ więtfzemi plagámi karan być mułi/ niźli on profty á niewiádomy. *RejPos* 246v, 158, 159, 256, 340v; *RejZwierc* 268; przepułcił by był P. Bog y złym Kaimowym łwieckim łynom/ á nie karał ich táką plagą dla nich. *SkarŻyw* 269, 480 [2 r.]; *CzechEp* 367; *WujNT* 838; *PowodPr* 30; Nie máłz teraz krolá y páná/ y káplaná/ y proroká, ktore P. Bog pokarał oną plagą. *SkarKazSej* 666a.

»plagą nawiedzić (a. nawiedzać)« = *visitare plaga Vulg* [szyk zmienny] (3): *Leop Num* 16/29; Iż tedy Pan Bog ten lud łwoy ták vraczony plagámi náwiedza/ y iákoby przez wieczne iego porzucenie znim fię rozwodźi *PowodPr* 16, 27.

»plagę przepułcić (a. dopułcić, a. (s)pułcić, a. rozpuszczác); plaga spuszczone (a. przepuszczana); dopuszczenie plagi« [w tym: na co (2)] = *mittere plagam Vulg*; *iudicium mittere PolAnt* [szyk zmienny] (35;3;1): *WróbŻolt* qq5 [2 r.]; *LubPs* S marg, Yv marg, Y3; Toć powiáda Pan Bog żydowłki: Wypułć lud moy/ áby mi offiárował: bo zá thym rázem przepułzczę włłsyłtkie plagi moie ná łerce twe *Leop Ex* 9/14; *BibRadz Ez* 14/21; Pan bog miał dwie pladze wielkie ná łwiát łpułcić/ iednę przez wodę/ drugą przez ogień *BielKron* 3v; Stąd przyłzły ná nie trwogi/ kłopoty/ woyny/ głody/ mory etc. plagi od Bogá łpułczone. *BielKron* 265v, 27v, 29v, 40, 43, 63 [3 r.] (16); Otho łłyłzyłz iż Pan rołkazał wylewác łády łwoie ná łzyrokość ziemie/ á ná niewierniki łwoie/ á rołpułzczác rozmáite plagi ná narody złołciwe *RejAp* 128v, 131, 131 v; *HistRzym* 129; *RejPos* 56 [3 r.], 158, 202; *BielSat* D4v; *SkarŻyw* 348, 480, 490; *WerGołc* 219; *BielRozm* 32; *PowodPr* 27.

»przyłožyc [na kogo] (a. włožyc) plagę« = *apponere plagam PolAnt, Vulg* [szyk zmienny] (6): *BibRadz Apoc* 22/18; Oto łłyłzyłz: Iż ielli by kto łmiał co przyłožyc albo wymyłlic co do łłow do tych/ niechay Pan Bog nań przyłožy włzytki plagi łrogie ty ktore łą w thych kłięgach nápiłáne. *RejAp* 197v, 195v, 198; *CzechEp* 126; *WujNT Apoc* 22/18. [Zawsze przekłád tego samego tekstu].

»plagi ułć, uchodźic« [szyk zmienny] (2:1): *SkarJedn* 3; kazał mu [Pan Bóg Noemu] budowác przez ten czas odwłoki/ korab ábo okręt/ w ktorym by był mogł vłć oney połpolitey plagi [potopu]. *SkarŻyw* 269, 36.

»wziác plagę« (3): *KrowObr* 194, 242; Xerxes wzył plagę y Brenno z Gáláty/ o złupienie kołciolá Apollinowego. *BielKron* 25.

Wyrażenia: »plaga od Boga, boska, boża, karania bożego« [szyk 16:1] (7:5:4:1): *RejKupSekl* a5v; IOel Prorok [...] Piął kfięgi [...] vpominaiąc narody Izraélkie/ [...] grożąc plagą Bożą/ á mowiac iz wálzë zyemię ziedzą Kobylki/ Chrzącźce/ mole/ rdzá/ y ina nędzá. *BielKron* 92v; [*Ezajasz prorok*] Woła też ná Ieruzálem áby lie vpamiętáli/ opowiedaiąc im plagę przyśzlą od Bogá *BielKron* 93v, 7v, 27v, 77v, 92, 265v (9); *BielSat* G4v; *BielSpr* 76; *CzechRozm* 167; *SkarŻyw* 490; *WujNT* 136; *PowodPr* 7; Przeto czuyćie o tákiedy pladze Bozkiey nád wami/ iz P. Bog dopuścił pomiełzanie rad y rozumow wálznych *SkarKazSej* 659b.

»doczesna plaga« (4): *RejAp* 45, 47; Tedy ich Bog/ choćby też nie z gniewu ábo pomłty/ tedy z miłosci ku lepszemu dułznemu ich/ doczełnemi plagami náwiedza. *PowodPr* 27, 6.

»plagi Egiptu« (2): Wtem pfalmie íą wyliczone [...] włlytki plagi Egiptu/ á mogł by fie drugi cztąc nákarác. *RejPs* 114; *SkarJedn* 3.

»plaga gniewu (a. zagniewania) (bożego)« (5): Iz żaden niewierny nie mogł wnidź do kościoła Páńkiego/ áż lie fkończyły plagi gniewu iego *RejAp* 132; *SkarJedn* 3; *NiemObr* 7, 180; Y táme zaráz wípomina Bog plagę zágniwania fwego przez pogánłtwo dopułzczoną. *PowodPr* 69.

»plaga ostateczna (a. ostateczniejsza)« = *plaga novissima Vulg* [szyk 6:1] (7): Y Przyśzedł ku mnie ieden z onych łiedmi Anyołow/ kthorzy mieli łiedm bań pełne łiedmi plag ołtátecznieyłznych *RejAp* 181 [*przekład tego samego tekstu RejAp* 127v, *WujNT Apoc* 21/9], 127v; Iz iuż tey nocy ołtháteczną plagę pułzcze ná narod ten złościwy *RejPos* 158; *WujNT* 838, *Apoc* 15 arg, 15/1, 21/9.

»plaga pańska, od Pana« = *plaga Domini Vulg* (4:2): *Leop 2.Par* 26/20; *RejAp* 58v, 134v; A ielli wiefz o pewnych plagach od Páná/ wiedzze thez o thákze pewnych od łwiátá *RejZwierc* 268; *WujNT Act* 13/11; po ták dawnym nápominaniu y gęłtych plagách Páńkích/ niechciáłás poznác czáfu náwiedzenia twego. *PowodPr* 5.

»wieczna plaga« [szyk 1:1] (2): Bowiem łam włzechmocny pan moy pomłci fie nád nimi/ Náwiedzi ie w ołtátni łąd plagami wiecznemi. *LubPs* hh4; [*Apostoł wypisuje*] iáko też niewierni frogiemi/ ták doczełnemi iáko y wiecznemi/ plagami máiá być karáni. *RejAp* 47.

Szeregi: »gniew (boży) i plaga« [szyk 2:1] (3): Vcyekli fie Rzymiáne do łwych bogow z ofiárami/ áby im then gniew y plagę odpułćili. *BielKron* 120; *SkarJedn* 3; *SkarŻyw* 492.

»plaga i (a, abo) karanie« [szyk 8:1] (9): *KrowObr* 194; odehyń odemnie plagi á karánia łwoie [*amove a me plagas Tuas*]. *Leop Ps* 38/11; Táme ná oney pułzczy/ iz ono był zły á łwowlony narod/ dziwne plagi á dziwne karánia też Pan ná nie dopułzczać raczył. *RejPos* 56; *SkarŻyw* 479, 490; *NiemObr* 65; *JanNKarGórn* G4v; *SiebRozmyśl* E2v; OPowiedział łię Pan Bog przez Proroka/ iz w Miełćie ábo káżdey R.P. niemáłz nic złego/ to ielt karánia y plagi doczełney/ ktoreyby on łam nie vczyłnił ábo nie łpráwił. *PowodPr* 6.

»plaga i (a) nawałność (gniewu)« (2): *BielKron* 201; ktorzy [*ludzie*] będą ráczey ludzkích dum y vpodobánia náłłádowác [...] dom ich ná piałku zbudowány/ czáfu plag y nawałności gniewu Páńkiego/ obálić łię z pohánbieniem ich mułi. *NiemObr* 7.

»plaga i niemoc« (1): A ielli nie będziełz łłuchał iego/ rozmnoży ná cię Pan Bog plagi nagorłze y niemocy *BielKron* 45.

»plaga, (i, a, abo) pomsta« [szyk 4:3] (7): *LubPs* Y3; Wierzę temu/ iż fie wtym plagá y pomftá Boża nád wami iáwna ok[a]záła *KrowObr* 201; *RejAp* 75v, BB2v; *RejPos* 102, 141; oto teraz ręká (*marg*) pomftá ábo plagá. (-) Páńfka nád tobá [*manus Domini super te*] *WujNT Act* 13/11.

»przeklęctwo i plaga« (1): im [*poddanym*] wŷzytko łzczeńcie od Páná Bogá obiecował/ gdyby przeltrzegali wftaw iego/ á pilnowáli ŷzytkich obrzãdkow ŷłufzby ie⁸⁰: cze⁸⁰ iefliby nieczynili/ wŷzytkim im przeklęctwem y plagámi wietŷzemi niŷli Egipt ŷkarány ieft/ groził. *SkarŻyw* 484.

»przygoda albo plaga« (1): [*Seth*] vczynił w Syriey dwa ŷłupy/ [...] ná ktorzich nápiŷał ty przygody álbo plagi ktore miály przyŷć ná ŷwiát *BielKron* 3v.

»plaga i srogość« [szyk 1:1] (2): *RejPs* 114; iż fie nágotowało ŷiedm Anyołów s trãbami/ kthorzy mieli obwołać á otrãbić y oznaymić wŷzytki plagi y wŷzytki frogości ktore fie máią dziać nád niewiemiki *RejAp* 71v.

»plaga i szkoda« (1): S tych rzeczonych plag y ŷzkod iefzcze wietŷze nadchodŷiły zá tego paná *BielKron* 398.

2. Cios, uderzenie; kara chłosty; plaga *PolAnt*, *Vulg*, *Mącz* [*plaga – plaga, uderzenie, cięcie Mącz* 302c; — *strych Calep*; *raz, uderzenie – plaga Cn*] (18) : *Leop Is* 27/7; *BibRadz* 2.Cor 11/24, II 103a *marg* [2 r.]; *Mącz* 302c; *BielSpr* 2; Tedy Licynius bárzo zápalony/ porwác S. Theodorá/ y zwlokwŷzy go/ ŷyłámi wołowjmi bić/ y ŷzeŷćfet plág ná grzbiecie/ á pięćfet ná brzuchu zádać mu kazał *SkarŻyw* 188; [*złodziej*] chłoftę od wŷzytkich ma wŷiać/ ták áby go káždy vderzył: á from tãm bárziesy niŷ plagá chłopá boli. *GostGosp* 92, 28, 160 [2 r.]; *WujNT* 2.Cor 11/24; *GostCast* 66.

W połączeniu szeregowym (1): plagi bowiém/ karánia/ więzienie ćierpieć/ niewolniczy gwałt ieft/ nie ludŷi wolnych y godnych. *OrzJan* 68.

W charakterystycznych połączeniach: plagi przez gołe ciało (2), niezliczone, od plag podrapany, zbity; plaga czyni siność; plagi się chronić, plagę podjąć, wziąć, zadać; plagą zginąć.

Wyrażenie: »plaga od bicia« (1): Plagá albo *raz* od biczá [*Flagelli plaga*] czyni ŷiność/ ale *raz* od ięzyká/ łamie koŷci. *Leop Eccli* 28/21.

Szeregi: »plaga, bicie« (1): Pytałbys mię/ iáko tych ŷędziowie karáli/ Co fię tym ludokupftwem bezecnym paráli. [...] Plagium to názwano/ od Plagi od bićia *KlonWor* 31.

»plaga a (albo) raz« (2): [*winnego każą ubić*] będzie rázow vdzierzenia wiele: iedno ták ŷeby nie było plag á rázow więcey niŷ czterdzieŷci [*ut quadragenarium numerum [plagarum] non excedant*] *Leop Deut* 25/3, *Eccli* 28/21.

Przen (1) : Mogá rzéc páńfcy wybráni/ Z młodoŷci nas trapili/ Trapili frodzy pogáni/ [...] Grzbiety nam frodze oráli Nieznoŷnémi plagámi *KochPs* 193.

3. Ślad od uderzenia; rana; plaga *Vulg* [*plaga – rana BartBydg*; — *rana Mącz* 302c; — *rana Calep*; *rana – plaga Cn*] (14) : *RejAp* 112; Bábá nie będąc táká/ pchnęła ná vlicę *Lotrá*/ [...] Lećiał ná doł ŷalzorem: odnioŷł wielką plagę *KlonWor* 43.

plaga od czego (1): [*druga bestyja*] wychodziła z ŷiemie: [...] mowiác tym ktorzy mieŷfkáią ná ŷiemie/ áby vczynili obraz oney Beŷtyiey kthora ma plagę (od) mieczá *Leop Apoc* 13/14.

W charakterystycznych połączeniach: plaga od miecza; plaga mieczowa, wielka; od plag czarny, siny; plagę mieć (2), odnieŷć (2), uleczyć.

Wyrażenie: »plaga śmierci, śmiertelna« = *rana śmiertelna (2:1):* Y widziałem áno iedná głowá iey [bestii] zábitá iákoby do śmierci: ále plagá śmierci iey [plaga mortis eius] vzdrowioná była *Leop Apoc 13/3, Apoc 13/12; NiemObr 158.*

Szeregi: »plaga i blizna« (1): Skárzył sie fyn Boży/ iż plagi y blizny ktore do niebá z łobą nioł/ odnioł od tych ktorzy go miłowác mieli. *PowodPr 44.*

»plaga, (albo) dęga« (2): Lividus, Siny czarny yáko błoto od plag albo dąg. *Mącz 196a, 484b.*

»rana albo plaga« (1): RZymiánie stárzy [...] młode ludzi kthemu przyprawowali/ áby sie ćwiczyli fzermowác/ [...] ták iákoby mieycá nie dał v liebie ranie albo pladze *BielSpr 4.*

Przen (2) :

Zwrot: »plagę zgoić; plaga nie chce się zagoić« = *plaga renuit curari Vulg (1;1): Leop Ier 15/18; Ach wżechmogący dobrotliwy Pánie/ [...] Rącz wżyftki náfze czáły wfpokoić/ frogie tve plagi miłóściwie zgoić ArtKanc R16.*

a. *Plama pleśni na budynku (2) :* Iełli roście [zaraza trądowa na domu]/ każe [kapłan] (iełli mur) wybrać kámienie/ ná ktorzy tá plagá będzie/ á wyniefie zá miáłto ná nieczyfte mieycé *BielKron 37.*

Szereg: »plaga albo rana« (1): Po tym odnowieniu [domu kamiennego z trądem] kffądz ogláda iełli sie zálię plagá táká albo ráná vkażálá/ tedy wżytek dom rozbiorá á wyniołá ná mieycé nieczyfte. *BielKron 37.*

4. *Zaraza, choroba; lues Mącz (14) :* sydere afflari, Pláneta/ plagá być rułzón/ to yeft powietrzem trącón. *Mącz 39Id, 199a; RejPos 255; Skarał [Pan Bog] oycá niemocą/ iż zrozumiał przyczynę plagi fwey: y obiecał Synowi nieprzeřkadzác do łufzby Bożey. SkarŻyw 516.*

plaga na co (1): Vredo, Pal/ zágorzenie/ yeft nieyáká plagá ná żyta/ nafienia/ ziołá/ y drzewá. *Mącz 508d.*

W charakterystycznych połączeniach: plaga na drzewa, na nasienia, na zioła, na żyta; przyczyna plagi; rozmaite plagi; być zdrowym od plagi; plagę [jaką] obrać, [na kogo] posłać; plagą być ruszon.

Zwrot: »plagą zarazić, zarażony« [szyk zmienny] (3:1): Ale ie [Betsamidy] Pan Bog plagą morowá zaráził/ iż ich poległo pięćdziefiat tysięcy póspolitego ludu *BielKron 63; Sthárzy Hiřtorykowie/ iáko Trogus Pompeius/ Kornelius Tácytus/ piłáli o Zydziech ináczey niź w piłmie świętym/ iż ie miał Fáraon Krol wypędzić dla ich zaráżenia/ iż byli zaráżeni rozmaitymi plagámi od Bogá BielKron 466, 30, 83v.*

Wyrażenie: »plaga morowa« [szyk 3:1] (4): Połłał tedy Pan Bog ná lud Izráelłki plagę morowá *BielKron 73v, 63, 73v, 83v.*

Zestawienia: »św. Antoniego plaga« = róža, mocne zapalenie, czyli zaognienie ciała (1): Ignis sacer, Piekielny ogień albo świętego Antoniego plagá. *Mącz 164d.*

»plaga Gieżego« = trąd (1): [mówi św. Makary z Egiptu do swego ucznia Jana] A iełli moie vpominánie porzuciłz/ plagá ná cię Gieżego Przydźie *SkarŻyw 35.*

Przen (1) :

Wyrażenie: »plagą niezleczoną dotknion« = *zakochany (1): [mówi Jempser] Gdzie rozum/ gdzie baczenie? czym z drógi zftąpiłá Rozumu y rozłádku? plagą niezleczoną Ręki bożkię dotknionám GosłCast 26.*

Synonimy: **1.** *niefortuna, nieszczęście*; **a.** *kara, karanie, kaźń*; **2.** *bicie, biczowanie, chłosta, cięcie, cięga, raz, uderzenie*; **3.** *blizna, cięcie, dęga, rana*; **3.a.** *pleśń*; **4.** *choroba, planeta, zaraza*; zest.: »św. Antoniego plaga«: »piekielny ogień«; »plaga Giezego«: *lepra, plana, trąd*.

MN